

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

De ecclesiae institutis, & precandi studio fidelibus proponendo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

Nullam nobilitatem esse ostendet, quæ eum Christiana nobilitate sit conferenda. Proinde homines, nobiles præsertim qui rari habitant, cum aliquando insolentius se gerant, admonebit, quam benigne, quam modestè, cum rusticis, cum pauperibus, cum cæteris inferioris ordinis agant: ac docebit, quam valde indecorum sit atque adeo turpe, & Christiana nobilitate indignum, imbecilliores iniuriosius tractare, opibus oppugnare, & (quod flagitiosissimum est, & ad infamie notam insigne) puellarum pudicitiam attentare.

Ignobiles ad veram nobilitatem, quæ in religionis pietatisque cultu, & in præclaris humilitatis, patientiæ, Christianarumque aliarum virtutum officijs elucet, vehementes accendet.

Diuites monebit, quomodo ad salutem dirigant diuitiarum usum.

Quo item modo omnia misericordie opera.

Doceritque omnes diuites esse, quia participes diuitiarum & thesaurorum cælestium fecit nos Christus, cæli & terræ rex, & bonorum omnium dominus. Pauperes frequenter ad patientiam cohortabitur; consolatione leniet; atque excitabit ad sanctarum virtutum copiam, & usum.

Pro hominum denique conditione varia salutis præcepta illis tradet: ita ut & rusticis hominibus, & colonis, cæterisque cuiusvis ordinis, ac status deesse nolit, neque cohortatione, neque admonitione, neque officio ad vniuscuiusque institutionem Christianam accommodato.

Hæc, atque adeo alia multa, ut & locorum, & temporum, & personarum ratio postulabit, sibi ad concionandum pie prudenterque concionator comparabit: ad quæ item sicut expedire viderit, ab Euangelij tractatione apteque digredietur, cum digressionis locus erit.

Denique id concionator sibi statuet, ad auditorum salutem, quidquid dicturus est, referre: ita que omnia planè cauebit, quæcumque ab eo proposito aliena sint.

Quæ verò meditati sibi in mentem venerint, omnia ad eum finem referret.

De ecclesiæ institutis, & precandi studio fidelibus proponendo.

CVM cætera ecclesiæ instituta, ut paulò ante commemoratum est, ritusque pro ratione temporum populo concionator proponet: tum sepe in omni concione illum docebit, quando, pro quibus, & quomodo oret.

Ut mane saltem, & vesperi precari ne omittat ex instituto vespertine, & matutine orationis.

Ut stans canonicis horis, cum diuinorum officiorum significatio campanis datur, si minus ad Ecclesiam conuenire potest, cum intelligat eo signo se ad orationem vocari, saltem paulum se mente colligens tacite precetur, vel orationem salutationemque angelicam pie attenteque pronunciet.

Ut signo campanæ dato, quo ad Missæ sacrum vocatur, paulisper se colligens mortalis peccati conscius, dolore ex eo affectus, proposito illius conficiendi suscepto supplex à Deo veniam petat.

Ut cum datur, & vesperi, & mane, & meridie signum salutationis angelicæ, genibus flexis ubi sit oret, ut sanctissimi instituti est.

Idem faciat feria sexta ad nonam, cum campana pulsatur ad orandum, & ad passionem Domini paululum pia mentis cogitatione recolendam.

Ut certum diem sumat, quo pro defunctis oret, secundam scilicet quamque feriam.

Ut cum orationis signum campana Parochiali datur, pro eo qui nuper ex hac vita migravit, illius animam pia precatione commendat.

Absoluta item concione, præsertim diebus festis, fideles excitabit ad orationem precesque adhibendas pro fidei Christianæ propagatione, pro summo Pontifice Romano, pro episcopis, pro principibus, pro magistratibus, pro emendatione vitæ peccatorum, pro extirpatione hæreticorum, pro conuersione infidelium, pro auersione calamitatis si quæ impendet, ac denique pro publicis alijs necessitatibus, si quæ vnquam præcipue sunt; ac pro alijs etiam causis, quas pro temporum varietate episcopus indixerit, aut significauerit.

Docebit, quomodo oret, piè, attètè, perseveràter, humiliter, toto spiritu: & quo statu etiam corporis, tam in ecclesia, quam domi, nempe genibus flexis, iunctis manibus, aut erecto aut prostrato corpore, & capite demisso, aut rursus brachijs expansis instar crucis, sublati in cœlum oculis.

Si quid in eo genere peccatur (vt ab ijs fit, qui vnum tantum genu in oratione flectunt) aut certè quidquam id generis committunt, quod precantis pietati non conueniat, id graui sermone coarguet.

Oratio enim humilem & religiosam corporis positionem requirit.

Cura concionatoris in eripiendis corruptelis, instituendis operibus pietatis, in concione accommodanda ad episcopalis gubernationis rationem.

CVM verò ad concionandum aliquò concionator venerit, vel ab episcopo, vel à parochio, aliove ecclesie rectore, accuratè illius loci morum corruptelas conquiret: quas vt occasio ferret, verborum vi, & sententiarum pondere, & in primis sacrarum literarum testimonijs exemplisq; constantissimè vsq; adeo cogitabit, vt funditus, quantum in se est, extirpet, Deo benè iuuante. Eas item consuetudines, quæ & si malæ non videntur, tamen occasionem præbent peccandi.

Nec verò semel atq; iterum, sed sæpenumero prout vsu venerit, illas ipsas detestabitur.

Immo perenni quadam doctrinæ, ardētisq; cohortationis perseverantia, & perpetua quasi contentione (id quod olim p sanctissimos viros, Ambrosiū, Augustinum, & Chrysostomum traditum est) in ueteratos malè viuendi mores, deprauatamq; consuetudinem radicatus euellere studebit.

Curabit etiam rursus in omni loco vbi concionatur, aliquod pietatis opus, ei loco ad piè agendi studium episcopi iudicio aptius conuenientiusq; institui; aut institutum vehementius excitari.

Pia item instituta, religiosasq; consuetudines, quam diligentissimè, ac perpetuò

retinendas esse, ac si quæ vel antiquatæ sunt, vel intermissæ ad vsum reuocandas ostendet.

Id verò omne persuadere non desistet, quoad rem confecerit, quam salutariter in Domino optat.

Omnem præterea concionum suarū vim ad episcopalis pastoralisq; gubernationis rationes accommodabit: episcopi monita, iussa, edicta, decreta, instituta, ac disciplinam omnem perpetuò commendabit, atque adeo tuebitur; vt & clerus, & populus, concionibus suis benè excitatus, ei obtemperet, pareat omni sanctæ obedientiæ spiritu.

Sanctæ præterea Inquisitionis perpetuò se studiosissimum præbebit: illius officij partes acri defensione tuebitur: illorum qui præsumunt, auctoritati, edictis, decretis, quam diligentissimè parendum sit, crebrò vt vsu venerit, præclare ostendet: populum docebit, quanta unicuiq; necessitas imposita sit deferendi illorū nomina, qui vel factis, vel dictis, vel alio quouis modo à doctrina catholica aberrant: quiq; cōtra sanctiones, decreta, edicta, eiuſdem officij causa nomine promulgata, agunt, aut dicunt.

Si verò ipse aliquando, vt euenire potest; vel verbo vno labetur errabit; vel confessim nullaq; mora interposita, ex Episcopi, Inquisitorisve præscripto, sententiam aut concionem retextat, atq; ad verum fidei doctrinæq; orthodoxæ dogma reuocet, quidquid fuerit, in quo ab illius doctrinæ decretis aberrarit.

Idq; non obscure agat, neque aliqua verborum circuitione; sed apertissime planissimeq; erratum suum emendet; aut sententiam, si ambigere dixerit, explicet ad illorum præscriptum.

Concionator quoque regularis parochorum curæ omnino prodesse studebit: ita scilicet, vt non modò nihil quidquā proferat, quod parochialis curationis officia inturbet; sed omne studium adhibeat, quo populus in omnes parochialis curæ partes piè sancteq; conformet. Facultate autem, si quæ sibi dabitur, vel sacræ confessionis audiendæ, vel etiam absoluendi à casibus referuatis, ita utetur; vt & parochialem vtilitatem, & populi disciplinam nusquam vllò modo labefa-